

ту докторських дисертацій з хімії і фізики високомолекулярних сполук при ІХВС НАН України, експертної ради НАН України з напрямку «Нові покоління функціональних полімерних матеріалів і композицій на їх основі», заступник голови секції «Полімерні матеріали» Наукової ради з нових матеріалів Міжнародної асоціації Академій наук, член Науково-технічної координаційної ради м. Києва та ін.

Він — головний редактор «Полімерного журналу», член редколегії видань «Теоретична і експериментальна хімія», «Український хімічний журнал», «Хімічна промисловість України» та ін.

За вагомих особистих внесок у полімерну науку і зміцнення науково-технічного потенціалу України Є.В. Лебедєву Указом Президента України присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України» (1998). Його багаторічну діяльність удостоєно орденом Ярослава Мудрого V ступеня, Почесними грамотами Президії НАН України і ЦК профспілки НАН України, подяками ВАК України, Київської держадміністрації та ін.

Наукова громадськість, колеги, учні, друзі щиро вітають Євгена Вікторовича з ювілеєм, бажають міцного здоров'я, щастя, нових звершень на професійній ниві.

90-річчя члена-кореспондента НАН України В.М. ВЛАСЕНКА

16 вересня виповнилося 90 років відомому вченому в галузі хімічної технології, кінетики і каталізу членові-кореспондентові НАН України Василю Михайловичу Власенку.

В.М. Власенко народився в 1921 р. в с. Яблунька (нині смт. Буча) на Київщині в селянській сім'ї. У 1938 р. вступив до Київського політехнічного інституту, але в жовтні 1941 р. з 4-го курсу був направлений на навчання до Військової хімічної академії. У вересні 1942 р. закінчив там інженерний факультет за спеціальністю «протихімічний захист». Після півторамісячного «стажування» в м. Камишині під час жорстоких сталінградських боїв, з листопада 1942 р. по вересень 1943 р. служив у м. Улан-Уде начальником служби протихімічного захисту міста. У 1943–1946 рр. перебував на такій самій посаді в Донецьку,

де одночасно читав курс санітарно-хімічного захисту в медичному інституті. Після демобілізації в 1946 р. повернувся до Київського політехнічного інституту, який закінчив у 1948 р. за фахом «технологія електрохімічних виробництв», після чого дістав направлення на Дніпродзержинський азотно-туковий завод. На цьому заводі працював інженером, керівником науково-дослідницької роботи, головним технологом виробництва в першому і єдиному тоді в СРСР цеху виробництва важкої води. Там розпочав наукові дослідження, які продовжив, ставши в 1953 р. аспірантом Державного інституту азотної промисловості (ДІАП).

У 1956 р. захистив кандидатську дисертацію і до 1958 р. працював у згаданому інституті молодшим і старшим науковим співробітником. З 1958 р. наукова діяльність В.М. Власенка пов'язана з Академією наук

УРСР. У 1958–2000 рр. Василь Михайлович працював старшим науковим співробітником і завідувачем відділу в Інституті фізичної хімії ім. Л.В. Писаржевського АН УРСР (НАН України), де в 1967 р. захистив докторську дисертацію. У 1976 р. його обрано членом-кореспондентом АН УРСР за спеціальністю «хімічна технологія». У 2000 р. рішенням Президії НАН України ювіляра переведено на посаду радника при дирекції в Інститут сорбції та проблем ендоекології НАН України.

Учень відомого радянського вченого Героя соціалістичної праці, академіка Г.К. Борескова, В.М. Власенко створив власну школу і зробив вагомий внесок у хімічну технологію і вчення про катализ. Фундаментальні роботи, присвячені фізико-хімічним основам процесів, які розвиваються в режимах малих концентрацій реагентів, особливостям макрокінетики цих процесів, взаємодії реагентів з катализаторами, допомогли Василеві Михайловичу вперше у світі сформулювати основні принципи нового напрямку в катализі — екологічного каталізу, який нині має загальне визнання. Науковець одним з перших зрозумів важливість такого каталізу з огляду на глобальні проблеми охорони довкілля і специфіку реакцій, які реалізуються відповідно до концепції нового напрямку.

В.М. Власенко завжди орієнтувався на конкретний практичний результат. Розробка «Корінне вдосконалення виробництва важкої води і аміаку» здобула масштабне впровадження на відповідних виробництвах України і Державну премію України в галузі науки і техніки. Василь Михайлович удосконалив катализатор і синтез метанолу. Його адсорбційно-каталітичний спосіб очищення промислових газів від шкідливих викидів застосовано не лише в Україні, але і в інших республіках СРСР. Цей метод ефективніший, ніж традиційні термодіффузійні чи каталітичні, і потре-

бує значно менше енергії. Поєднання фундаментальних теоретичних досліджень з увагою до нагальних потреб промисловості допомогло сформулювати поняття про макрокінетичні фактори четвертого роду; використати встановлений гетерогенно-гомогенний механізм реакції окиснення монооксиду вуглецю на нанесених паладієвих катализаторах, застосувавши нову оригінальну конструкцію реактора; запропонувати метод газового промотування каталітичних реакцій, який переводить процес в автотермічний режим без попереднього нагріву газової суміші; створити безвідходний хлорокиспроцес одержання хлорметанів, різні методи очищення газових викидів промисловості і транспорту від шкідливих компонентів; розробити основи безвідходних каталітичних технологій, низку високоефективних катализаторів для різноманітних процесів екологічного каталізу і синтезу цінних хімічних продуктів. Недавно В.М. Власенко запропонував метод нетрадиційного каталізу з безпосереднім нагрівом катализатора, який сприятиме реалізації ресурсо- й енергоощадних технологій продукуючого й екологічного каталізу.

Результати досліджень В.М. Власенка відображені більше ніж у 300 публікаціях, насамперед 7 монографіях (остання — «Экологический катализ», 2010), 50 авторських свідоцтвах і патентах. Серед його учнів понад 25 докторів і кандидатів наук.

Він — лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (1970), премії ім. Л.В. Писаржевського АН УРСР (1984), Премії Ради міністрів СРСР (1990), заслужений діяч науки і техніки України (1991), нагороджений орденами «Знак Пошани» (1981), «За заслуги» (1997), медаллю «За хиснику Вітчизни» (1999).

Наукова громадськість, колеги, учні, друзі щиро вітають Василя Михайловича з ювілеєм, бажають міцного здоров'я, невичерпної енергії, здійснення творчих задумів.